

Õiguskantsler

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie nr

Tallinna Vangla
talv.info@just.ee

Meie 06.04.2020 nr 7-7/200489/2001899

Tartu Vangla
tartu.vangla@just.ee

Viru Vangla
viruv.info@just.ee

COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamise meetmed

Austatud justiitsminister ja vanglate direktorid

Vabariigi Valitsus kuulutas 12.03.2020 [korraldusega](#) välja eriolukorra. COVID-19 haiguse puhkemisel vanglates oleks vahistatutele ja süüdimõistetutele (edaspidi: *kinnipeetavatele*), vangla töötajatele ja nende lähedastele traagilised tagajärjed. COVID-19 haigust põhjustava SARS-CoV-2 viiruse leviku tõttu on Eesti vanglates võetud tarvitusele meetmed¹ viiruse leviku tõkestamiseks ning töötajate ja kinnipeetavate tervise ja elu kaitseks. Vanglad ja Justiitsministeerium väärivad tunnustust selle eest, et vanglates rakendatud meetmete toel on suudetud vältida viiruse jõudmist kinnipeetavate sekka. Viirus ei tohi sattuda vanglasse küllastajate ja saastunud pindade kaudu ega levida kinnipeetavate seas.

Vangla töötajate kokkupuuteid viirusnakkusega töövälisel ajal väljaspool kinnipidamisasutusi ei ole võimalik välistada. Seetõttu peab olema tagatud, et kinnipeetavatega puutuvad kokku vaid terved ja nakkuskahtluseta töötajad, kes kasutavad nõuetekohaselt isikukaitsevahendeid. Vangla töötajad kohtuvad kinnipeetavatega loendusel, toidu jagamisel, kambrisse ajalehtede/raamatute/kirjade jagamisel, telefoni kasutamisel jne. Päringutele saadud vastustest ilmneb, et töötajad kasutavad kinnipeetavaga kokku puutudes alati isikukaitsevahendeid: kirurgilisi maske või vastavalt vajadusele respiraatoreid ja kindaid. Kasutatakse desinfitseerimisvahendeid ja hoitakse vajalikku distantsi. Vangla on töötajaid üksikasjalikult

¹ Tallinna Vangla direktori käskkiri nr 1-1/20/11, Tartu Vangla direktori käskkiri nr 1-1/54, Viru Vangla direktori käskkiri nr 1-1/46.

instrueerinud, kuidas isikukaitsevahendeid kasutada. Vanglate kinnitusel isikukaitsevahendeid jätkub ja neid hangitakse pidevalt juurde.

Kinnipeetavate kambritesse lukustamine, vangla kaupluse kasutamise, ühistegevuste ja kokkusaamiste keelamine on sellises olukorras mõistlik ja vajalik. Samuti on põhjendatud mõningane viivitus kirjavahetuse ja ajalehtede/raamatute kätteandmisega. Päevauudiseid saab kinnipeetav kambri sisse ehitatud raadio vahendusel. Vangla peab inimesele tagama nõuetekohase toitlustamise ning seda ei ole vaja kompenseerida vangla kauplusest ostetud toiduga.

Keeld värskes õhus jalutada ning ühele korrale nädalas vähendatud võimalus lähedastele helistada on aga ülemäärane ja võib kvalifitseeruda kinnipeetavate lubamatu kohtlemisena Eesti Vabariigi [põhiseaduse](#) § 18 ja Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse [konventsiooni](#) artikli 3 mõttes. Kui värskes õhus jalutamist ja lähedastele helistamist on võimalik nakkusohu tekitamata korraldada, tuleb seda teha. Inimeste piinava ja alandava kohtlemise keeld on absoluutne ja kehtib ka eriolukorra ajal erandi tegemise võimaluseta.

Eesti vanglate pea 2400 kinnipeetava kinnipidamisrežiim on eriolukorras üksikvangistuse sarnane. Sestap on oluline SARS-CoV-2 viirusest tulenevate ohtude kõrval teadvustada sellise isolatsiooniga kaasnevaid kahjulikke mõjusid.² Ulatuslikud piirangud ilma nende mõju leevendavate lahendusteta võivad samuti viia kinnipeetavate elu ja tervist ning vangla julgeolekut ohustavate tagajärgedeni (nt [rahutused](#), [enesevigastuste ja enesetappude suurenev arv](#)). Need muudaks viiruse leviku tõkestamine hoopis raskemaks.

SARS-CoV-2 viiruse leviku takistamisel tuleb vanglatel järgida WHO 15.03.2020 [juhiseid](#), CPT 20.03.2020 [põhimõtteid](#) ning SPT 25.03.2020 [soovitusi](#). Neis dokumentides on suunised vanglatele, millised õigused peavad kinnipeetavatele olema eriolukorras tagatud.

WHO juhiste punkti 6.4, SPT soovituste p 9.13 ja CPT põhimõtete punkti 7 kohaselt on kinnipeetavatel õigus viibida kord päevas värskes õhus. Tagada tuleb ruumide (sh jalutusbokside) regulaarne desinfitseerimine.

Vanglad on ettenägelikult varunud isikukaitsevahendeid ja neid kasutatakse igapäevatoös. Seega saavad vangla töötajad puutuda kinnipeetavatega kokku võimalikult ohutult. Seetõttu on põhjendamatu jätta ära samu ettevaatusabinõusid kasutades kinnipeetavate kambri kaupa või väiksemas grupis igapäevane viimine jalutuskäigule. Kinnipeetavate sulgemine teadmata ajaks kambritesse ilma võimaluseta viibida värskes õhus ei vasta Eesti ega rahvusvahelistele nõuetele.

Osakondades, kus seni on korraga ühes jalutusboksis jalutanud ühe sektsiooni kinnipeetavad, võib selline värskes õhus viibimine tõepoolest suurendada kinnipeetavate nakatumise ohtu. Ent jalutuskäike saab korraldada kambrite või väiksemate gruppide kaupa. Võimalus on korraldada jalutamine suuremal õuealal (nt vangla spordiväljakul).

² J. Lobel, P. Scharff Smith (Eds.) Solitary Confinement: Effects, Practices, and Pathways Towards Reform. Oxford University Press 2020, lk 129–243; C. Haney. [Restricting the Use of Solitary Confinement](#). Annual Review of Criminology, 2018, lk 285–310.

SPT soovitude p 9.10 ja CPT põhimõtete p 7 järgi peab kinnipeetavatel olema võimalik piisaval määral hoolitseda enda hügieeni eest (sh tagada tuleb tasuta seep ja juurdepääs soojale veele). Erilist tähelepanu tuleb pöörata naiskinnipeetavate vajadustele.

Isolatsiooni võimalike mõjude (sh isolatsioonist tingitud [rahutuste](#), [enesetappude ja –vigastamiste](#)) leevendamiseks tuleks kinnipeetavatele pakkuda kambritesse lisategevust – nt lubada korraga rohkem raamatuid jms.³ WHO juhiste p 3 ja p 6.3 järgi tuleb vanglale teadvustada ja arvestada kinnipeetavate SARS-CoV-2 viiruse levikuga tekkinud hirmudest ja teadmatusest tingitud vajadusi. Kinnipeetavatele tuleks anda usaldusväärset teavet haiguse vältimise kohta ning selgitada, et võimalus lähedastega suhelda on ka kujunenud eriolukorras endiselt olemas.

SPT soovitude p 9.10 ja CPT põhimõtete p 7 kohaselt tuleb anda keerulisel ajal kinnipeetavatele sagedamini võimalus lähedastele helistada. Kinnipeetavad saavad eriolukorras helistada riigiasutustele, kohalikele omavalitsustele, kaitsjale või advokaadist esindajale. Seega on ilmselt võimalik lubada ka helistamisi perele ja lähedastele sagedamini, kui vaid korra nädalas.

Palun vanglatel SARS-CoV-2 viiruse leviku takistamisel rakendada piiranguid, mis arvestavad WHO juhiste, SPT soovitude ja CPT põhimõtetega.

Palun tagasisidet soovitudele hiljemalt 15. aprilliks 2020.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

³ Vt nt Norra 26.03.2020 vanglateenistuse kohaldatud meetmed: <https://www.kriminalomsorgen.no/tiltak-som-gjelder-innsatte.525465.no.html>.